

Sovittelijapäivät 2025 Tampere
Työpajan muistio

Elämän varrella – elämää varten: Lapset ja nuoret yhteiskuntarauhan rakentajina

Nina Huhtinen, kouluttaja, sovittelija & Michaela Lindholm, kouluttaja, sovittelija & Tiina Nurmi, kouluttaja / kaikki Suomen Sovittelufoorumi ry:n VERSO-ohjelmasta

Mukana myös:

- 6.-luokkalaiset Versot eli koulunsa vertaissovittelijat Saida, Noora ja Iiris sekä heidän Verso-vastuullinen aikuinen Hanna Virhiä-Särkäs Tampereen normaalikoululta
- Pete Nieminen, Hämeen Partiopiiri ry
- kutsuttu Reetta Möller sairastunut, Lahden kaupungin 'Koko kaupunki sovittelee' -mallista kertoi lyhyesti VERSO-ohjelman Eeva Saarinen

PUHEPIIRI: Aloitimme työpajan puhepiirillä: nimeni, sekä mikä kukka olisin, jos olisin kukka. Mikä ihastuttava kimppeistä muodostuikaan! Käteen sai poimia kimpaleen muoviluvahaa, jotta jää jotakin konkreettista käteen ☺.

VERSO-OHJELMA: Kuulimme lyhyen esittelyn VERSO-ohjelmasta, joka on vuodesta 2001 lähtien kouluttanut sovittelutaitoja ja kohtaamisen kulttuuria lasten ja nuorten kasvatus- ja oppimisyhteisöihin. VERSO-ohjelman tavoitteena on luoda edellytykset lapsen osallisuudelle, kuulluksi tulemiselle ja koko yhteisön hyvinvointia tukevalle toiminnalle konfliktitilanteissa. Koulutukset antavat työtapoja sovitteluun ja kohtaamisen kulttuurin luomiseen.

MINIVERSO: Tiina Nurmi kertoi elävästi VERSO-ohjelman MiniVersosta: se on yksinkertainen, restoratiivisen sovittelun pelisääntöihin pohjautuva arjen työkalu varhaiskasvatukseen ja selkeä toimintamalli, jonka avulla sovittelukoulutuksen saanut kasvattaja auttaa lapsia löytämään itse ratkaisun ristiriitaansa. MiniVerso asettuu hyvin varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin.

TAMPEREEN NORMAALIKOULUN VERSO-TOIMINTA

6.-luokkalaiset vertaissovittelijat eli 'Versot' Saida, Noora ja Iiris sekä Verso-ohjaaja, lehtori, sovittelija Hanna Virhiä-Särkäs kertoivat koulunsa Vertaissovittelu-toiminnasta. Koululla toimii sovittelutiimi, joka arvioi tapauskohtaisesti mitkä konfliktit ohjataan oppilaiden Vertaissovitteluun ja mitkä aikuisjohtoiseen ns Resto-sovitteluun.

Nuoret Versot kertoivat mm:

- *No me sovittelaa kaikenlaisia riitoja. Joo, ne ratkeaa helposti kun on puhuttu läpi ja ne tyypit rupee sit ymmärtää sitä toista osapuolta.*
- *Ja pienempien oppilaiden on helpompi avautua meille kun me ymmärretään niitä paremmin, ja kun.. ainahan aikuisilta voi saada rangaistuksia. Niin, kun me ollaan lapsia niin taso on sama, voidaan aatella, että Versossa ymmärtyy paremmin, ja on sen takia helpompaa puhua.*
- *Meillä on sovittelukortit tällai kaularemmissä, täältä sai nyt uudenvärisen kaulanauhan, mulla on se entinen kyllä tallessa myös. Niin, kortissa on Verson normikysymyksiä ja kun on sovittelu paljon niin sit voi soveltaa jos kortin kyssärit ei riitä.*
- *Tiiän kyllä miltä se tuntuu kun oon ollu itekin sovittelavana. Mua kiusattiin aiemmin. Ja sit halusin sen takia Versoksi.*

Verso-ohjaaja ja itsekkin sovittelija Hanna kertoi: *Meidän Versot on tosi taitavia. Harmi kun nämäkin kokeneet hyvät Versot lähtee nyt yläasteelle. Ollaan kyllä puhuttu, että heitä voitais sieltä tarpeen tullen lainata meille alakoululle. Ja meidän Resto on sitten aikuisten vetämää sovittelu, jos Verso ei riitä. Sovittelutoiminnan myötä koulun konfliktit ovat vähentyneet. Aiemmin tuntui, että sekavat riitavyöhdit ei ratkea, kun vyöryvät vaan eteenpäin, mut kyllä se lumipallo on kääntänyt suuntaa. Ennen riidat kasvoji, nyt ne selviää.*

PARTIOVERSO

Järjestökoordinaattori, sovittelija Pete Nieminen Hämeen Partiopiiristä kertoo Partion arvomaailmasta: Partio on kasvatusjärjestö tavoitteenaan: tukea kasvua yksilöllistä kasvupolkua tukien, Partio on yhdessä kasvamista ja yhdessä tekemistä, kaikista taustoista tuleville, Partio antaa taidot elämään.

Partiossakin on riitoja. Silloin jos ei ole halua tai valmiutta omaksua ollenkaan toisen ajatusta. Välillä ihmetellään milloin maailma muuttui sellaiseksi, että lapset ja aikuiset eivät osaa enää puhua toisilleen... mitä väliä milloin tai muuttuiko edes.. me tehdään tätä silti: annetaan eväitä ihmissuhteiden luomiseen, ja siinä sovittelu on tärkeä juttu.

Sovittelua on käynnistetty eri lippukunnissa oman yhteisön tarpeisiin, me kun halutaan että kaikki pysyy partiotoiminnassa. Suomessa on 65000 partiolaista. Meillä Hämeen Partiopiirissä eri-ikäisiä johtajia on koulutettu Partio-sovittelijoiksi, ja siis toki he sovittelevat riitoja mutta merkityksellistä on se, että omalla sovittelevalla esimerkillään he mallintavat kaveritaitoja: että voi samaistua toisen tunnetiloihin ja olla vastaanottavainen toisen erilaiselle mielelle. Tavoite meillä on, että lapset kasvavat yhteisössä, joka on restoratiivinen.

LAHDEN KAUPUNKI: Koko kaupunki sovittelee - kohti restoratiivisia yhteisöjä

Reetta Möller oli sairastunut, Eeva Saarinen kertoi lyhyesti Lahden kaupunkitasoisesta toimintamallista, jossa lasten ja nuorten yhteisöjen puuttumisen mallin rakentamisessa ja toteuttamisessa ovat mukana koulujen sovittelutoimijat eli aikuiset RESTO-sovittelijat sekä THLn hankkeen myötä Katusovittelijat. Lahdessa on koulutettu viimeisen 10 vuoden aikana yli 400 henkilöä perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, nuorisotoimen ja Ammattiopisto Salpauksen henkilöstöstä sovittelijoiksi. Reetta Möller koordinoi mallia, jossa eri sovittelutoimijoita kootaan yhteen, jaetaan osaamista, levitetään sovittelutietoisuutta, ja tarjotaan sovittelupalveluja tarkoituksenmukaisesti lasten ja nuorten yhteisöihin.

PUHEPIIRIT

Jakaannuimme kukin kiinnostuksensa mukaan kolmeen pienempään puhepiiriin keskustelemaan mm. kysymyksistä: Miten ja missä rakennamme yhteiskuntarauhaa nyt ja tulevaisuudessa? Millainen rooli lapsilla ja nuorilla on siinä?

Keskustelu kävi vilkkaasti piireissä.

Suurin piiri rakentui kuulemaan nuorten Versojen kokemuksia.

Toisessa piirissä keskityttiin varhaiskasvatuksen MiniVersoon.

Kolmas piiri pohdiskeli sovittelun tilannetta ja merkitystä mm Partiossa, Steiner-kouluissa, yksityiskouluissa, urheiluseuroissa ym.

Näistä puhepiireistä jäi innostusta, ideoita, paljon säkeitä kullekin omaan tuumintamyssyyn – näkyvää tuotosta ei niinkään synnytetty.

Kiitos kaikille, teitte osallistumisellanne työpajasta kuplivan ja merkityksellisen!